

VINNÝ KMEN

Kázání 29.5.2022, Kamil Vystavěl

Jan 15,1-11: *Já jsem pravý vinný kmen a můj Otec je vinař. Každou mou ratolest, která nenese ovoce, odřezává, a každou, která nese ovoce, čistí, aby nesla hojnější ovoce. Vy jste již čistí pro slovo, které jsem k vám mluvil. Zůstaňte ve mně, a já ve vás. Jako ratolest nemůže nést ovoce sama od sebe, nezůstane-li při kmeni, tak ani vy, nezůstanete-li při mně. Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese hojné ovoce; neboť beze mne nemůžete činit nic. Kdo nezůstane ve mně, bude vyvržen ven jako ratolest a uschne; pak ji seberou, hodí do ohně a spálí. Zůstanete-li ve mně a zůstanou-li má slova ve vás, prostě, oč chcete, a stane se vám. Tím bude oslaven můj Otec, když ponese hojné ovoce a budete mými učedníky. Jako si Otec zamiloval mne, tak jsem si já zamiloval vás. Zůstaňte v mé lásce. Zachováte-li má přikázání, zůstanete v mé lásce, jako já zachovávám přikázání svého Otce a zůstávám v jeho lásce. To jsem vám pověděl, aby moje radost byla ve vás a vaše radost aby byla plná.*

1. Úvod

1. *Já jsem pravý vinný kmen*, řekl Kristus. Když bychom otevřeli jiné evangelium než Janovo, třeba evangelium podle Marka, zjistili bychom, že na stejném místě příběhu Ježíš se svými učedníky slavil hostinu, poslední večeři. Pozvedal pohár s vínem, děkoval za něj Bohu a pili z něj všichni. Nad pohárem zazněla slova: *To je moje krev, která zpečetuje smlouvu a prolévá se za mnohé* (Mk 14,24). Tak to slyšeli a dosvědčili učedníci. V Janově evangeliu bychom slova ustanovení večeře Páně nenalezli, ale řeč o vínu tu nechybí: *Já jsem pravý vinný kmen, můj Otec je vinař a vy jste ratolesti. Zůstaňte ve mně, a já zůstanu ve vás.*

Nejprve samotný Ježíš vydal úrodu. Jeho činnost byla vidět a mnozí to pocítili ve svém životě. Byl jako výhonek, jako ratolest, kterou vinař očistil, aby vydala hojnou úrodu. A stalo se tak: dobré víno Ježíšovo pili mnozí a lidé s prospěchem je pijí dodnes. A jelikož on vydal tak mnohý užitek, Hospodin z něj učinil stabilní, na věky živý vinný kmen a my můžeme díky němu také nést ovoce a dobré plody.

2. Závislost a nezávislost

Jako ratolest nemůže nést ovoce sama od sebe, nezůstane-li při kmeni, tak ani vy, nezůstanete-li ve mně. Ježíšův obraz je názorný a prostý. Když ulomíte větvičku jabloně, sotva na té větvi vyrostě nějaké jablko. Ale Ježíš ve skutečnosti nemluví o rostlině a jejích jednotlivých částech, mluví o lidech. A my, lidé, nejsme součástí nějakého jednoho velkého kmene, nejsme jeden s druhým srostlí. Každý člověk je samostatný organismus, nezávislý jedinec. Máme dokonce ve zvyku zakládat si na své nezávislosti, na tom, že každý má svůj vlastní názor a pohled na věc, že každý má svůj vlastní byt nebo dům, každý se sám uживí. Neboť když nejsem závislý, tak se nikoho nemusím na nic ptát a nikdo nerozhoduje o mě a o mých věcech, jen já sám. Každý má svůj vlastní život, jasně odlišitelný od života ostatních, každý má svoji neopakovatelnou tvář a cestu, svůj jedinečný cíl. A každý také sklídí to, co sám zasel.

Ježíš poněkud narušuje vžitě představy o lidské samostatnosti. Narušuje, nebo možná obohacuje. Ježíš totiž není zastánce individualismu. *Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese hojné ovoce; neboť beze mne nemůžete činit nic.* Beze mne nemůžete činit nic. To je silné vyjádření. A je to slovo do diskuse. Dozajista se dá bez Ježíše podnikat spousta věcí. Dokonce se bez něj dá dělat ledacos, co bychom společně s ním mohli dělat jen stěží. Jak může Ježíš takto kategoricky říkat, že bez něj nemůžeme udělat nic?

Snad to znamená, že samostatný nezávislý život, lidský život sám pro sebe snad nikoho dalšího nezatěžuje, ale také nikomu nic nepřinese a v důsledku zůstává prázdný, zbytečný. Snad to znamená, že všecko dění, které se nezakládá na Kristu, se dříve či později obrátí v nic. Kdo z nás by chtěl na konci svého života bilancovat s tím, že jeho život zůstal prázdný?

Místo dokonalé individualizace Ježíš nabízí závislost, zdravou závislost. Zavěsme se na něj, orientujme se na jeho moudrosti, na jeho lásce a život nebude prázdný.

3. Neviditelné závislosti

Ježíš si představuje, že lidé vytváří pevně srostlou síť vztahů, strom, či systém vinného kmene a větví. Soudobá kultura naopak vytváří dojem, že si vystačíme bez vazeb: nevaž se, buď svá, buď svůj, a podobně. Ale je to jen dojem, iluze a klam. Nikdo není zcela izolovaný, nikdo není úplně oproštěný od vazeb na lidi ve svém okolí. Ve skutečnosti jsme pevnou součástí řady skupin, rodiny a dalších. Jsme mocně ovlivňováni a určováni lidmi a děním, jež nás obklopuje. Obrazně řečeno, jsme srostlí s různými kmeny. A stojí za to ujasnit si, na kom, na čem závisí moje rozhodnutí, názory a postoje. Kdo a co je

mým kmenem, z něhož čerpám výživu. Pojďme si posvítit na své zdroje, vzory, inspirace, podle nichž řídíme své kroky.

Ježíš učedníkům říkal: *vy jste ratolesti. Zůstanete-li ve mně a zůstanou-li má slova ve vás, prostě, oč chcete, a stane se vám.* Patříme k němu, jsme jeho součástí, jsme příjemci jeho dobroty. A každý den se znovu rozhoduje o tom, zda zůstaneme. Obnovujeme tento mimořádný vztah. Určitě jsme ovlivňováni kdekým a kdejakými názory, lepšími a horšími, kvalitnějšími a méně kvalitními, budiž. Ale mějme jasno v tom, kdo je pro nás opravdu důležitý. Mějme promyšleno, který vztah je pro nás podstatný a zásadní. Je tu jeden vinný kmen, který je pravý / pravdivý / skutečný. Tento kmen je osvědčený, nezlomila a nezničila ho žádná krize, žádná síla, ani mocnost. Římsí vojáci, Poncius Pilát, nejmocnější říše světa jej nedokázala umlčet, ani zastavit. Neboť tento vinný kmen podpírá mocnost neviditelná a nejvyšší, nebeský Otec.

4. Nést plody

A nyní se zaměříme na to, čeho si na vinné révě lidé cenní nejvíce, a to jsou kuličky hroznů, plody. Jaké plody nese tento vinný kmen? K čemu to je zavěsit se na Ježíše? K čemu to je zůstat v něm? Kam to vede každý den nové spolehnutí na něj? Ovoce může být různé.

Pro někoho to znamená veliké osvobození. Díky spojenectví s Kristem jsou někteří lidé vytahováni ven ze svých závislostí. Kristus je tu pro maličká a opovrhovaná. Těmto lidem otevírá cestu záchrany od zhoubných struktur, pokřivených rodin, zlých zvyků. Kristus je vysvobozením pro lidi, kteří platí za dluhy svých rodičů a prarodičů, pro lidi, které nikdo v naší společnosti nenaučil žít a kterým se říká nepřízřivobiví. Kristus má dobré ovoce, víno radosti a útěchy pro ty, kterým je hořko (srov. Přísloví 31,6-7).

Úplně jinak vypadají plody u lidí samostatných, nezávislých, soběstačných, tedy u těch, kteří se sami o sebe postarají a kteří se umějí v naší společnosti pohybovat. V takovém případě spojenectví s Kristem znamená záměrné vystoupení ven z izolace, vystoupení z nezávislosti. Jde mu o to, aby naše schopnosti a jmění přinesly užitek tam, kde je bída a hořkost. Kristus obohacuje svět tím, že nás, samostatné a soběstačné, spojuje s těmi, kdo potřebují pomoc. Zachraňuje nás od prázdného individualismu. Vede nás k sounáležitosti s těmi, kterým můžeme účinně pomáhat. Jak praví kniha Přísloví (31,8-9): *Otevři svá ústa za němého, za právo všech postižených, ústa otevři, suď spravedlivě a zastaň se utištěného a ubožáka.*

5. Podstatou je sounáležitost

Jako si Otec zamiloval mne, tak jsem si já zamiloval vás. Zůstaňte v mé lásce. Zachováte-li má přikázání, zůstanete v mé lásce, jako já zachovávám přikázání svého Otce a zůstávám v jeho lásce. To jsem vám pověděl, aby moje radost byla ve vás a vaše radost aby byla plná. Ježíš vyzdvihl a zdůraznil něco mimořádného: sounáležitost. Sám byl zahrnut velikou láskou, a proto zahrnuje všechny kolem sebe toutéž mocí. A k tomu, aby moc sounáležitosti pronikla a objala celý svět, k tomu Ježíš potřebuje církev, výhonky, nás, Tebe a mne. Potřebuje nás, aby mohl v nás a skrze nás vytvářet lidskou sounáležitost.

Jak moc je této síly ve světě zapotřebí, o tom se může snadno přesvědčit kdokoli z nás. Sounáležitost má mnoho podob: Již byla řeč o pomoci lidem v bídě. Jinak to vypadá, když se pokoušíme budovat či posilovat sounáležitost mezi sourozenci, v manželství, nebo s lidmi v širší rodině. Opět jiných podob nabývá sounáležitost obyvatel ve společné obci. Speciálním tématem je soužití různých národů. Jak na mezinárodní úrovni prosazovat kristovskou výzvu k sounáležitosti? Řada evropských zemí se k sounáležitosti propracovávala bolestnými cestami, skrze hrůzy světových válek. Nebylo a není to nic automatického, nic samozřejmého. Sounáležitost je zázrak. A tento zázrak se děje tam, kde o něj lidé aktivně usilují.

6. Závěr

Závěrem povězte, že Ježíš slovo o kmeni a ratolestech říkal svým učedníkům na rozloučenou (celá řeč na rozloučenou, viz Jan kap. 14-17). Je to zvláštní souvislost, nemyslíte? Ježíš je na odchodu, loučí se a přitom říká: *zůstaňte ve mně.* Jak se něco takového dělá? Jak zůstat blízko tomu, kdo odchází a už tu nebude? Jedna z možností je uchovávat a připomínat si jeho slova. Číst, promýšlet je, vracet se k nim. Tak zůstane on v nás a my v něm. Zní to docela banálně, zní to možná až trapně jednoduše. Ale to nevádí. Svět je nesmírně složitý a zamotaný. Tak tedy budeme uprostřed složitého světa jednoduše číst Ježíšova slova a žít podle nich. A Pán k tomu říká: *To jsem vám pověděl, aby moje radost byla ve vás a vaše radost aby byla plná.*